

Näringsdepartementet
Regeringskansliet
Per Högström

REMISSYTTRANDE

Förslag avseende genomförande av det omarbetade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda m.m. Promemoria II: förslag och bedömningar avseende nära-nollenergibyggnader.

Svenska Teknik&Designföretagen ("STD-företagen") får härmed lämna remissyttrande över rubricerade promemoria.

Sammanfattning av synpunkter

- Skärpta krav i byggregler för byggnaders energiprestanda
- Enhetliga, enkla och robusta regler
- Ändrade regelverk som jämställer olika typer av uppvärmningsformer
- Systemgränser som omfattar all energianvändning påverkad av byggnadsutformning
- Stimuleringsinsatser för demonstrationsanläggningar och byggnadsprojekt
- Ökad satsning på utbildning kring byggprocess och byggnaden som system
- Förbättrad uppföljning av nära-nollenergibyggnader

Skärpta krav kring byggnaders energiprestanda och robusta regler

Den bedömning som görs i promemorian innebär att det blir svårt, eller till och med mycket svårt, att nå de mål som fastslås i EU-direktivets nionde artikel, dvs. att medlemsstaterna ska se till att alla nya byggnader senast den 31 december 2020 är nära-nollenergibyggnader, och att nya byggnader som används och ägs av offentliga myndigheter är nära-nollenergibyggnader senast den 31 december 2018. För att klara detta åtagande krävs tydligare, enhetliga och ökade krav. Vi stödjer Energimyndighetens uppfattning att byggreglerna måste skärpas för samtliga byggnadskategorier och geografiska zoner och förordar enhetliga, enkla och robusta regler. Ett tydligare kravställande minskar behoven av särskiljande krav i upphandlingar och skapar förutsättningar för bättre lösningar och kostnadseffektiviseringar.

Promemorians förslag innebär en uppenbar risk att varken det nationella 2020-målet om byggnaders energianvändning eller det nationella 2050-målet kommer att kunna nås. Ett mer långtgående krav behövs, inte minst när det gäller ombyggnad och eluppvärmda nya byggnader. Vår uppfattning är baserad på våra medlemsföretags erfarenheter vid projektering av lågenergibyggnader. Med god planering och enhetliga krav finns goda förutsättningar att bygga både bostäder och lokaler med betydligt bättre energiprestanda än vad Boverket föreskriver i de nya reglerna BBR 19. Det finns även ökat krav från beställare att kunna erbjuda nära-nollenergibyggnader som ett svar på ökade krav och förväntningar från hyresgäster.

Ändrade regelverk som jämställer olika typer av uppvärmningsformer

Promemorians resonemang om primärenergianvändning är starkt förenklat. Det är idag (med BBR 19) generellt enklare att uppfylla energikraven med elvärmda hus (värmepump) än att klara energikraven med annan uppvärmningsform. Ett nybyggt hus med värmepump kan alltså ha sämre energiprestanda än ett nybyggt hus med t.ex. fjärrvärme. Det gäller samtliga tre geografiska zoner. Dock är skillnaden relativt liten i den södra zonen (zon III), vilket är den zon som departementet valt att exemplifiera i sin promemoria. Departementets alltför starka förenkling av resonemanget leder till felaktiga slutsatser på flera ställen i promemorian.

Promemorians resonemang om förnybar energi är för ensidigt inriktat på el. Fjärrvärme och kraftvärme har stor betydelse för det svenska elsystemet, och omställningen till förnybara energikällor inom fjärrvärmens har och har haft mycket stor betydelse för Sverige. Det är ytterligare en anledning till att systemperspektivet är viktigt att betona.

Energimyndighetens beställargrupper för lokaler respektive flerbostadshus, BeBo och BeBo, har i sina projekt påvisat att det går att halvera energianvändningen vid större ombyggnader. Dessa erfarenheter har bl.a. sammanställts och formulerats i sk. "Godhetstal" som är rekommenderade prestandakrav på byggdelar och komponenter som kan ställas vid utbyte eller ombyggnad. Dessa Godhetstal skulle kunna inarbetas i byggregler som riktvärden för byggherrar och konsulter vad som är rimlig energieffektivisering vid en ombyggnad.

Systemgränser som omfattar all energianvändning påverkad av byggnadsutformning

Boverket har undlåtit att diskutera systemgränsen i sin promemoria och tar därmed inte hänsyn till skäl nr. 9 i Direktivet (2010/31/EU) som anger att "Byggnaders energiprestanda bör beräknas på grundval av en metodik "...som..." inbegriper, förutom termiska egenskaper, andra allt viktigare faktorer, exempelvis..." tillräckligt naturligt ljus samt utformning av byggnaden. Metoden för beräkning av energiprestanda bör inte vara baserad enbart på den årstid då uppvärmning krävs, utan bör omfatta en byggnads energiprestanda hela året."

Då dagens byggregler inte omfattar hushålls- eller verksamhetsel omfattas inte heller artificiell belysning i hushållet eller verksamheten av lagstiftningen. Skäl nr. 9 indikerar att metoden för beräkning av byggnadens energiprestanda även bör relatera till naturligt ljus, vilket kvantitativt kan kopplas till energianvändningen i relation till artificiell belysning.

Boverket bör se över systemgränserna för att undvika suboptimeringar mellan energiformer (värme respektive el) i projektering och uppförande av lågenergibyggnader. Systemgränserna bör väljas så att analyser av klimatskalets utformning omfattar både värmebehov och elbehov inne i byggnaden (inkl. artificiell belysning i hushålls- och verksamhetsel, som även indirekt ger bidrag till internvärme). Avsaknaden av denna aspekt vid projektering av lågenergibyggnader innebär risk att värmebehov minimeras på bekostnad av ett större elbehov.

Kommentar: Dagsljusaspekten i BBR är idag relaterad till hälsa, vilket är mycket viktigt. Dock innebär avsaknaden av uppskattning av behov av artificiell belysning att metoden

för energiprestanda inte inbegriper andra allt viktigare faktorer som tillräckligt naturligt ljus samt utformning av byggnaden där relationen mellan utformning, dagsljus och elbehov kvantifieras i byggnadens energianvändning.

I Sverige finns goda förutsättningar under året att utnyttja dagsljuset och minska elbehovet, vilket dagens systemgränser i BBR inte uppmuntrar till. För relevant forskning på området, se pågående projekt om dagsljus i kontorsbyggnader vid LTH stött av Energimyndigheten. För andelen belysning i kontor, skolor, vård se Energimyndighetens statistik, STIL.

Ökad satsning på främjande åtgärder

Vi är positiva till promemorians bedömning om vikten av främjandeåtgärder. Det krävs särskilda satsningar på storskaliga demonstrationsprojekt för att få fram empirisk grundad erfarenhet, lösningar och metoder som möjliggör effektivare byggmetoder och ger rimliga investerings- och avkastningskalkyler.

STD-företagen delar uppfattningen vad gäller främjande åtgärder och ökade satsningar inom såväl demonstrationsanläggningar som utbildning, information och forskning.

Dessa åtaganden behöver vara mer långtgående och omfattande för att svara upp till uppsatta mål och marknadens behov. Ökade satsningar inom detta område kommer att förbättra möjligheten till ytterligare skärpningar av krav vad gäller energiprestanda och möjliggöra målluppfyllelse och EU krav.

Det krävs ytterligare satsningar inom utbildning både vad gäller byggprocessen och kunskap om byggnaden och staden som system. Ökade insatser krävs också vad gäller processkunskande och kvalitetssäkring av projektering och entreprenad, för att uppnå projekterad energiprestanda i den färdiga byggnaden. En minskad energianvändning förutsätter en generellt hög kvalitet i genomförande på byggplatsen för att kvalitetssäkra uppsatta krav och mål. Det krävs även goda system och planering av drift och underhåll, för att upprätthålla rätt nivå och den goda funktionen. STD-företagen understryker därför behovet av ökade utbildningsinsatser både inom högskolor och genom mer praktiskt inriktade yrkesutbildningar.

Förbättrad uppföljning

Promemorian pekar på att det är ett problem att endast få byggnader med mycket låg energianvändning har byggts i Sverige. Det är bara delvis sant. Det som promemorian nämner därefter är att det råder brist på strukturerad utvärdering. Detta är ett mycket större problem och kräver bättre uppföljning och åtgärder.

Övriga kommentarer

Boverkets utgångspunkt att energieffektiviseringsåtgärderna ska betala för hela renoveringen är felaktig. Kostnaderna måste, som faktiskt nämns i promemorian, fördelas på underhåll och energieffektivisering. Dock kan inte underhåll av en fastighet enbart finansieras av kostnadsbesparingar utan måste även finansieras av värdeökningar, bättre levnadsstandard, minskad risk och de intäkter som detta medför.

Vidare ställer vi oss frågande till ståndpunkten att alla åtgärderna måste vara fastighetsekonomiskt lönsamma. Här krävs ett förtydligande av vad som menas med detta, hur lönsamhet definieras och vilka delar som ingår i kalkylen samt med vilket tidsperspektiv denna kalkyl görs. Det är stor skillnad på ombyggnadsprojekt och nybyggnad.

Vid ombyggnad ska åtgärd finansieras genom besparad energikostnad, sänkta underhållskostnader, ökat fastighetsvärde och ökade hyresintäkter och där låsningseffekter kan finnas i befintliga hyreskontrakt, finansieringsformer mm. Åtgärder i befintliga byggnader är ofta väsentligt mer kostsamma och möjligheter till finansiering av genomförande är beroende av hur mycket av byggnadens värde som har

skrivits av. Dock finns alltid driftåtgärder att genomföra i befintliga byggnader som ryms i befintlig driftsbudget. Genomförande av dessa åtgärder bör stimuleras.

Vid nybyggnad avgörs om någon är beredd att betala för en energieffektiv byggnad av ett antal variabler dvs. nytta, läge etc. där energianvändningen bara är en. Här finns större möjligheter till kostnadseffektiva åtgärder och höga krav. Internationella studier har visat att energieffektiva och miljöklassade byggnader besitter ett högre värde och genererar en högre avkastning över tid. Dock kan stimuleringsåtgärder, bättre uppföljning, forskning och kommunikation av resultat driva på utvecklingen i rätt riktning.

Stockholm 2012-02-06

Lena Wästfelt, vd

Svenska Teknik&Designföretagen